

Mea Tupu o Tau o Aso Masei i Aukilani Lanuali 2023

Ne a fesoasoani e avanoa kae e maua foki mai ifea

Potukau Fakapitoa ki te Tausiga o Tino pela foki Pulepulega i Mea Tupu Fakafuasei i Aukilani

Te Pulepulega i Mea Tupu Fakafuasei i Aukilani (Auckland Emergency Management) e galue nei o fakatoka a fesoasoani ki komiuniti kola ne pokotia ne te lanuali 2023 Tau o te aso Malosi te Fakamaseiga.

Koga Fakapitoa ki te Tausiga o Tino (Civil Defence Centres) ko tala nei

A te Auckland Emergency Management ko oti ne tala a Civil Defence Centres ki a latou kola e manakogina ke tiakina fakavave olotou fale kae e se mafai o nofo tasi mo taugasoa mo kaaiga. Fakamolemole puke mai i tou lima a mea taaua e mafai o manakogina ne koe, e aofia iei ko vailakau talavai, gatu moko pela foki mo kopekopega o pepe.

Mo se fakasolooga o igoa o Civil Defence Centres ko oti ne faka-katoatoa fakamuli nei, fano ki te <https://www.aucklandemergencymanagement.org.nz/major-incident/flooding-2023#Support>

Ofisa o fakailoaga a komiuniti

Auckland Emergency Management ko oti ne fakatuu ne ia a ofisa o komiuniti mo fakailoaga e fakapogai mo fakamatalaga e uiga mo tau o aso lasi te masei pela foki mo fesoasoani e avanoa ki a koe. Mo se fakasolooga o igoa o ofisa o fakailoaga ki komiuniti ko oti ne faka-katoatoa fakamuli nei, fano ki te <https://www.aucklandemergencymanagement.org.nz/major-incident/flooding-2023#Support>

Manafai e manakogina ne koe se fesoasoani

- Ke fai se lipoti o se lofiaga, fakamaseiga ki puuga e sali iei vai, io me ne fakalavelave ki alaaga vai lasi (stormwater), fakamolemole fakamau tau fakalavelave i luga i te initaneti i te: <https://www.aucklandcouncil.govt.nz/report-problem/Pages/report-a-problem.aspx>
- Kafai e isi se fakamataku ki tou ola, telefoni ki te 111.
- Kafai e manakogina ne koe se fesoasoani fakavave mo se koga mo nofo, telefoni ki te Auckland Emergency Management i te 0800 22 22 00.
- Mo fesoasoani ki feitu e tausi iei te ola, e mafai ne koe o telefoni ki te Minisituli o te Social Development i te 0800 400 100.

I te vaitaimi tenei koi tumau te mafulifuli o mea e tupu, a te Auckland Emergency Management e fakamanatu ki tino ke tumau te onono ki fautuaga fakamuli loa o faimalaga mai te tautali ki te Auckland Transport i te Twitter [@AT_TravelAlerts](https://twitter.com/AT_TravelAlerts) e pela foki te aasi ki te Waka Kotahi laupepa iti: <https://www.nzta.govt.nz/traffic-and-travel-information/>

Tausiga o vai pela foki mo vai masei

A fakamaaga o te vai a te Watercare e galue a ko au vai e lei loa i te inu.

A tino kola e nofo i Titirangi, Woodlands Park, Oratia, Greenbay, Waima pela foki mo latou e nofo i koga maluga o Scenic Drive e mafai o seai ne olotou vai io me se sali malosi olotou vai mo se vaitaimi e 48 itula mai mua nei io me e silia atu.

A te paipa vai e 30 mita te loa tela e fakatakato i te Scenic Drive i Titirangi ne tafe fakatasi mo te auala ona ko te matoliga o te laukele. Se galuega e lasi te toe faitega kiei ona loa ko te lasi o te fakamaseiga iei e pela foki mo te faigata o te olo ki te koga tena.

Watercare e avatu ne ia a motoka vai ki te koga fakai tenei. A tino e manako ki vai e mafai o fakafonu olotou fagu vai mai motoka vai konei.

Ko akai atu ki tino e nofo i North Shore ke fakamutana te olotou fakaoga o vai. Fakamolemole fakatoetoe taimi koukou koutou iei kae sa fakaoga otou masini tagatu. Te mea nei e fakafoliki iei te uke o te vai ne fakaoga e sali keatea mai otou fale.

A te koga paamu fakapitoa o vai masei i Wairau Road tela e galue mo naai fakai i te North Shore ne pokotia i lofiaga. Ko tena uiga a te koga paamu fakapitoa tenei ko fonu maligiligi ko sali atu foki ki te alaaga vai e pili atu.

A fakatokaga ki te fanooga o vai masei pela foki mo koga e fai iei te fakamaaga o vai ko fonu maligiligi ne fai ne vai e sali i alaaga vai lasi, ko fakamafua iei te uke o koga ko fonu maligiligi ki tua i loto i Aukilani.

A te Watercare e fakamuamua ne ia a koga kola ko fonu maligiligi ki tua kola ko fakamasei iei a fale totino a tino. Te lasiga o galuega ki te fuluga ke maa ka manakogina ke fai i taimi e gata iei a vaiua, me tena te taimi ko gata iei a te sali ki tua o vai.

Ke maua ne fakamatalaga faopoopo, fano ki te fakailoaga fakapitoa a te Watercare i te [laupepa fakamatala: https://www.watercare.co.nz/About-us/News-media/Important-information-for-customers-following-the](https://www.watercare.co.nz/About-us/News-media/Important-information-for-customers-following-the)

Teuga ke maa mai tua o te lofiaga

Se mea e taaua ke fulu kae fakamaloo tou fale mo mea katoa i loto iei. A vai i te lofiaga e mafai o aofia i loto iei ko fekau o tino e pela foki mo nisi mea e fakamasei ki te ola lei kola ka mafai o fakamasei ki tou fale.

- Kafai te mita o tau keesi (gas) ne pokotia ne vai io me ko kaiga, fesokotaki ki tau kamupane tela e aumai iei tau keesi.
- Galue faeloa mo te saogalemu manafai ko fai te fuluga mai tua o se lofiaga mai te pei o gatu puipui kae fulu fakalei ke maa a lima ma oti te fuluga pela foki mai mua e puke ki meakai.
- Tausi ke mao tamaliki mo manu mai koga ne lofia ke oko ki te taimi ko oti ne fulu ke maa kae ko saogalemu fakalei.
- Puke a ata mo vitio o te fakamaseiga pela foki mo so se mea tela e manakogina ke ave keatea mai mua e kamata te fuluga, mo pogai loa ki te inisualenisi (insurance).
- Fulu ke maa, fakasali, kae fakamaloo i loto fakavave. Ave ki tua a mea katoa kola e siu kae e mafai o fakagasue – te fola, nofoaga mo taipola, mea moe, gatu, mo mea pena kae tauaki i tua ke maaloo manafai e lei te aso.

- Pei keatea a meakai mo vai inu kola ne patele ki vai o te lofiaga, e aofia iei a mea e tausi i loto i pesini (containers).
- Sa kai ki fuataga mai te fatoaga manafai te one ne lofia. Fai te fuluga kae ave keatea a kaiga kae fakamatulutulu ne lase (lime) i te fatoaga.

Fakailoaga e uiga mo te uke o mea fakatelele i auala pela foki mo fano malaga

I te vaitaimi tenei koi tumau te mafulifuli o mea e tupu, a te Auckland Emergency Management e fakamanatu ki tino ke tumau te onoono ki fautuaga fakamuli loa o faimalaga mai te tautali ki te Auckland Transport i te Twitter @AT_TravelAlerts e pela foki te aasi ki te Waka Kotahi laupepa iti.

- E fakamoemogina ne tatou me ka isi ne vaiua e too tela la fakamolemole onoono ki fakailoaga o tau o aso
- Fakamolemole foki fua ki tou fale manafai e saogalemua te foki kiei
- Sa fakatele i luga o vai o lofiaga kae masaua me e mafai o pokotia ne manu se lei
- Mea e mafai o fakamasei pela foki mo kaiga e mafai o nofo mai lalo o vai o lofiaga

Fakamatalaga mo tino ne asiasi mai nisi fakai io me mai atufenua i tua atu

Kafai a koe e faimalaga mai ki Niu Sila kae ui mai faka Aukilani fakamolemole aasi tonu loa ki tau alaaga vakalele, ofisa faimalaga io me ko latou e inisua tau faigamalaga e uiga mo fakamafulifuliga kola e mafai o isi ne pokotiaga ki a koe.

Kafai a koe ko nofo i Niu Sila kae e faimalaga nei i loto i Aukilani io me ko nisi feitu o te fenua ki Matu, fakamolemole nofo saogalemu kae asiasi ki te [Waka Kotahi](#) e uiga mo so se pokotiaga ki auala lasi e sokotaki iei a fakai lasi.

Nisi pisinisi pela mo fale kai io me ko koga matamata ki tualisi e mafai o pokotia, fakamolemole aasi ke fakamautinoa me e matala a koga konei.

Te koga a Niu Sila [ko te i-SITE o fakamatalaga i te initaneti ki tino e aasi mai](#) sokotakiga e avananoa foki ki a koe ke faipati atu e uiga mo nisi auala o faigamalaga aka e avanoa i loto i Niu Sila.

Kafai e isi se fakamatakuga ki tou ola, telefoni ki galuega fesoasoani mo mea tupu fakafuasei i Niu Sila tela ko te 111. Te laupepa iti o te Matagaluega a te Pulepulega i Mea Tupu Fakafuasei o te Atufenua [Home » National Emergency Management Agency \(civildefence.govt.nz\)](#) e isi ne ana sokotakiga ki fakamatalaga e masani o fakakatoatoa e pela mo koga mo nofo i taimi o mea tupu fakafuasei pena foki mo fesoasoani ki te tausage o te olaga.

E fano koe ki fea ma manakogina se fesoasoani

Manakoga tau sene mai te Work and Income

A fesoasoani e avanoa manafai ne pokotia koe ne lofiaga i Aukilani.

E uke a auala e mafai ne te Work and Income o fesoasoani, kae e mafai ne matou o fakasino atu ki a koe a auala e sao kola e olo tonu mo ou manakoga. E se manakogina ko koe ke penefiti.

I taimi o fakalavelave tupu fakafuasei, a te Work and Income e mafai o fesoasoani atu ki te togiiga o mea manafai e seai aka se auala e mafai o togi ne koe.

A matou e mafai o fesoasoani ki te:

- togi o talavaiga
- mea moe
- meakai
- pili o te iti
- fakalei io me sui a kope tau iti (appliances)
- te peofuga ko se maua ona ko koe ko se maua o galue.

Work and Income e mafai foki o avatu a nisi fesoasoani e pela mo penefiti kae fesoasoani ki te togiiga o au mea tau fale e togi.

A tino takitasi e kesekese olotou tulaga, tela la a mea e mafai o maua ne koe e fano loa ki te tulaga ko oko koe kiei. E mafai o toe tina ne koe a te sene tena kae e fano loa ki te tulaga ko oko koe kiei.

Laupepa iti: <https://www.workandincome.govt.nz/eligibility/urgent-costs/index.html>

Telefoni ki te 0800 400 100 mo se fesoasoani ki te togiiga o mea i taimi o mea tupu fakafuasei mai te 8.00 i te taeao – 5.00 i te afiafi.

Civil Defence Payments (Tupe e Togi Fakapitoa mo te Tausiga o Tino)

Civil Defence Payments e avanoa ki tino kola ne pokotia ne lofiaga. E se manakogina ko koe ke penefiti ke maua te Civil Defence Payment, a ko latou e se nofo mau e mafai foki o talia. I te lasiga o taimi e se taaua me e fia tou togi io me nea ou kope taaua.

A mea nei e mafai o fesoasoani ki:

- meakai i taimi o mea tupu fakafuasei, gatu mo mea moe manafai au mea ne fakamaseigina io me ko seai se aoga.
- ko seai se peofuga me ko se mafai o galue ne fai ne te lofiaga.
- A togi o mea manafai a koe ne 'tau o tiakina tou fale.
- Se tupe e togi atu manafai e isi ne tino ne ave keatea fakavave kae nofo mo koe i koga penei mo tou fale, te marae io me se fale o te komiuniti.

Telefoni ki te Work and Income i te 0800 400 100 ke maua fakamatalaga faopoopo mai te 8.00 i te taeao – 5.00 i te afiafi.

Galuega Fesoasoani Ke Maua Se Koga Nofo Se Tumau

Te Minisituli o Business, Innovation mo Employment (MBIE) ko oti ne tala ne ia te Temporary Accommodation Service (TAS) ke fesoasoani ki tino kola ko se mafai o foki ki olotou fale ko te mea ke maua ne koga nofo se tumau e taugatonu.

TAS e mafai o fesoasoani ki a koe ke maua se koga nofo se tumau nei io me i se taimi mai mua. E mafai foki ne koe o fesokotaki ki te TAS manafai e nofo koe i fale nofo ne fakatoka mo mea tupu fakafuasei io me nofo mo taugasoa me ko kaaiga, kae mafaufau ifo koe me ka manakogina ne koe se koga nofo mo se taimi tai leva kae koi fakalei mea ne masei i tou fale, toe faite io me ko se mafai ne koe o fano ki loto i tou fale.

Fakamau ou fakamatalaga i te motou laupepa iti www.tas.mbie.govt.nz io me meli iti ki te aucklandfloodtempaccom@mbie.govt.nz, io me telefoni ki te 0508 754 163 o faipati ki ou manakoga.

A te motou potukau ka fesokotaki atu ke iloilo ou manakoga kae galue mo koe o fesoasoani atu ke maua ne koe se koga nofo se tumau e taugatonu.

E isi se togi mo koga nofo se tumau a ko te potukau a te TAS ka galue mo so se kaaiga tela e manako ki tena galuega fesoasoani. Kafai a koe e se inisua, io me ko fakanofonofoga o tau inisualenisi e se aofia i loto a koga nofo se tumau, e mafai o too koe i lalo o fesoasoani tau tupe. A motou tino galue e mafai o fautua atu ki a koe me kofea matagaluega e mafai o avatu fesoasoani tau tupe mo se mea ne tupu tela ne fakamasei ne ia tou fale.

Kafai a koe se tino e togi tou nofo i se fale io me ko te tino io ia te fale e nofo iei nisi tino kae togi www.tenancy.govt.nz e isi ne ana fakamatalaga ki ou saolotoga mo mea e tau o fai mai tua o te tupuga o se fakalavelave lasi o te natula.

Kafai e manako koe ki ne fakamatalaga faopoopo, telefoni ki te 0508 754 163 io me meli iti ki te: temp.accom@mbie.govt.nz

Inisualenisi mo te avega ki loto o te fakatagi

Kafai tou fale, tau kaa, io me ko mea i loto i te fale ne fakamaseigina ne tau o aso masei, pei a ata mai mua e ave keatea io me faite ke lei so se mea kae lipoti fakavave te mea tena ki tau kamupane inisualenisi. E manakogina ko koe ke sokotaki ki tau kamupane o inisualenisi kae ka fakailoa atu ne latou ki a koe a mea ke fai ne koe, e fai pefea te fakatagi kae – kafai e fano tonu – e pefea a te galuega a te EQ Cover mai Toka Tū Ake EQC.

Kafai e manako koe o fai tou fale ke saogalemu, ke lei fale foliki, ke lei te puipuiga, kae malos i aso masei, fakamolemole fakamau a galue ne fai, puke a ata o taimi mai mua mo mai tua, kae tausi a kopi o pili a koe ne togi.

Kafai a koe se tino e isi sena fale totino kae seki inisua, fesokotaki ki te potukau ko te AEM ECC Welfare team i te 0800 22 22 00.

Kafai e seai sau inisualenisi o te fale kae e isi se inisualenisi o kope i loto i te fale, faipati ki tau kamupane inisualenisi e uiga mo mea e aofia i loto iei. Fakamautinoa ke pei ke uke au ata kae fai ke lei au fakamauga ki te mea e mafai mai mua e pei se mea keatea.

A fautuaga e seai se togi kae saoloto e avanoa i te Residential Advisory Service (RAS) i loto i te MBIE e isi sena galuega fesoasoani kae fautua ki a latou e isi ne fale totino kola e galue nei ki te faiga o fakatagi ke fakalei a fakamaseiga ne pokotia ona ko te mea ne tupu. E mafai ne koe o fesokotaki ki te info@advisory.org.nz io me telefoni ki te 0800 777 299, 03 379 7027 ki ne fakamatalaga faopoopo.

EQCover mo te mea tenei ne tupu

EQCover e aumai ne ia a mea konei:

- Fakamaseiga mai matoliga o lauके, EQCover e avanoa mo fakamaseiga ki fale pela foki mo manafa

- kawai te fale ne fakamasei ne te matoliga o te laukele, a te aofai e avanoa mo sui e mafai o oko ki te aofai tafa ki luga o te faitega (ke oko ki te \$150,000 io me \$300,000, kae fano loa ki te po masina o te toe fakafoouga o te fakanofonofoga)
- te aofai o sui mo te toe faitega io me ko te toe faopoopoga o nisi laukele mo nofo, e fano ki te aofai fakatupe o te manafa e inisua.
- Fakamaseiga o te lofiaga mo te matagi malosi, a te EQCover e fakapitoa fua mo manafa kona inisua, kae ko tino e isi ne olotou fakatokaga totino o inisua e masani o fakatoka a te aofaki o sui a fale totino.
  - te aveega keatea o kaiga mai te lofiaga pela mo one mo lakau ne siga

A fakatagi mo manafa ne fakamasei e mafai o tai leva taimi o fakatoka iei kae ko fesokotakiga i vaasia o tino ne pokotia mo te olotou kamupane inisualenisi e lasi te taaua. Fakamatalaga kola e mafai o aoga mo tino e isi ne olotou fale totino konei i fesokotakiga mai lalo:

Fakatakitakiga mo mea masani

- [Householders' Guide to EQCover](#) – te kiloga saukatoa me galue pefea te EQCover, ne a mea e aofia mo mea e se aofia, kae e pefea foki o fai te tagi ki te EQCover ke fai se fakatokaga.
- [Householders' Guide to Residential Land](#) – se kiloga saukatoa me pefea te galuega a te EQCover o inisua a manafa mo nofo a tino, ne a mea e aofia ke sui mo mea e se aofia.

Fakatakitakiga fakapitoa (mea nei e mafai o lomi mai te komipiuta, ki te mea e manakogina)

- [Te Fakatokaga ki Manafa \(Land Cover\)– Matagi malosi mo Lofiaga](#) pepa fakamatala –e pefea te galuega a te EQCover mo fakamaseiga mai matagi malosi io me ne lofiaga ki manafa e inisua kola e nofo iei a tino
- [EQCover – Tagi ki manafa](#) fakamatalaga – sitepu e aofia i se tagi ki te EQCover e uiga mo manafa, a tino e aofia kae e pefea foki te galuegaaga o fakatokaga kona

Fakamatalaga ki tino e togi olotou nofo i fale (tenancy)

Kawai a koe se tino e togi tou nofo i te fale io me ko te tino io ia te fale e nofo iei nisi tino kae togi, e mafai o maua fakamatalaga ki ou saolotoga mo mea e tau o fai i te www.tenancy.govt.nz io me telefoni ki te 0800 TENANCY (0800 836 262).

Akoga mo akoga kamata

Fakatakitakiga mo te mea tenei ne tupu o fakamaseiga o tau o aso e avanoa i te laupepa iti o Akoga kae ka tumau te avaka o fakakatoatoaga ke olo tonu mo mafuilfuliga o mea tupu, fakamolemole aasi te laupepa tenei mo fakailoaga katoatoa: [Fautuaga mo fakatakitakiga mo te mea ne tupu i tau o aso fakamasei – Akoga i loto i Niu Sila](#).

A te fakaasiga ne fai i te po 30 o Ianuali ne te Failautusi o Akoga e uiga mo akoga, kura, akoga kamata pela foki mo Fakapotopotoga o Akoga Lasaga Tolu i fakai o Aukilani (Wellsford ki Pukekohe) ke pono a te olo ki loto i akoga pela foki mo fakatonuga ke oko ki te Asolima ko oti nei ne fakaseai. Mai te po 2 o Fepuali a koga e fai iei a akoga ko mafai o tala, e ui iei e se manakogina ke tala a latou manafai e seki mafai ne latou.

E fakamalosi ne matou a matua mo tino tausi o tamaliki ke aasi ki olotou akoga io me ko akoga kamata ke iloa manafai ne pokotia a latou i te mea ne tupu ona ko tau o aso kae mafea e palani latou

o tala. Te Minisituli o Akoga e lagolago ne ia a akoga katoa mo akoga kamata ke fesoasoani ki a latou i olotou taumafaiga o toe fakalei.

Fesoasoani mo te tausiga o te ola lei i loto i fakai

Fesoasoani i tausiga o te ola lei i loto i Aukilani e tumau te fakaoko o te tausiga manafai e manakogina ne koe.

A fakaimasaki katoa, e aofia iei ko matagaluega o mea tupu fakafuasei e tumau loa te matala. Kafai a koe e masaki malosi kae manakogina se fesoasoani fakavave **fakamolemole telefoni ki te 111**.

Mo fesoasoani ki masaki e se manakogina se talavaiga fakavave, a tino e mafai loa o fakasoko te telefoni muamua ki olotou GP io me ko tokita. Telefoni ka onoono kiei 24 itula, o tali loa i kona io me auala i te tokita tuu i itula e pono iei a ofisa. Te ukega o tokita talavai kola e masani o tala i te Asoono mo te Asotapu konei loa e mafai o galue e pela mo te masani.

Mo manakoga fakavave tau te ola lei, kae se ne masaki lasi malosi, manafai e se avanoa tau tokita, fesokotaki ki tau faletalavai o fakalavelave tupu fakafuasei. A te fakasologa o latou e avanoa i luga i te [Healthpoint](#). A fale talavai katoa e tala loa e pela mo te masani.

A fale fakatau vailakau talavai o komiuniti e mafai o fesoasoani ki a koe manafai e seai ne au vailakau talavai masani. A te fakasologa o fale fakatau vailakau talavai kola e tala e mafai o maua i luga i te [Healthpoint](#).

Ko maua nei ne matou a fesoasoani mai tino atamai ki te Ofisa o Fakamatalaga i Aukilani ki Saute e auala i Fakapotopotoga a Māori and Pasifika.

Ka manakogina a fautuaga tau te ola lei, io me seiloa tonu ne koe te koga e fano kiei mo se fesoasoani, telefoni ki te Healthline 0800 611 116.

E isi ne fakamatakuga manafai ne patele koe ki vai o lofiaga a ko te Auckland Regional Public Health Service ko oti ne fakakatoatoa ana fautuaga i luga i te olotou [laupepa iti](#):

<https://arphs.health.nz/news/auckland-flooding-public-health-advice-january-2023/>

Fakamolemole faeteete loa manafai e faimalaga koe me e mafai o isi ne auala koi pono; aasi mai mua ke mautinoa a tau auala masani e tala kae saogalemu te fakaoga

Olaga lei

A fakamatalaga mai lalo ka fesoasoani atu foki ki a koe i faitu masani tau te olaga lei.

Te taaua o te taumafai ke lava tau moe i vaaitau faigata konei

- Fesoasoani lei i konei: <https://www.healthnavigator.org.nz/healthy-living/sleep/sleep-tips/> (tenei ko te laupepa iti tau te ola lei e fakataliagina ne te DHB i te atufenua)

Te taaua o te fakamatalaga o mea e tupu ki tamaliki – faipati ki a latou kae fakalogo ki a latou

- Fesoasoani lei i konei: <https://www.kidshealth.org.nz/coping-natural-disaster>

Avanoaga tau te Olaga lei o te Mafaufau

- a. Te se toka o te mafaufau se mea masani o tupu i taimi o mea tupu fakafuasei pela mo se lofiaga io me ko te avega fakavave mai koga pokotia. Te mea nei se mea e masani o tupu o tali atu ki tulaga e lasi te fakamae ki te mafaufau. Te faipati ki tino mo te fesoasoani ki nisi e mafai o aoga kae fakalei.
- b. Kafai e manakogina ne koe ne fesoasoani faopoopo mo koe io me ko nisi tino aka:

- a. telefoni ki tau koga talavai, tokita tuu mai tua o taimi galue io me ko te Healthline i te 0800 611 116
- b. telefoni se togi io me tekisi ki te 1737 o faipati ki se kaunisela ne akoakogina
- c. i se mea tupu fakafuasei, telefoni ki te 111

Māori komiuniti / Iwi fesoasoani

AEM e takitaki ne ia a fesokotakiga ki iwi, hapu mo fakapotopotoga o komiuniti Māori i fakai o Aukilani. E aofia iei ko fesoasoani ki te iloiloga o manakoga, fesoasoani e manakogina, fakatauga tonu ki te pulepulega o gasuega mo fakamatalaga ne fakatoka. Auckland Council Māori Outcomes Office e avatu tonu ne ia fesoasoani ki te AEM. Te Puni Kōkiri mo nisi matagaluega e fesoasoani ki te taumafaiga tenei.

Fesoasoani mo Pasifika

Te Minisituli mo Tino Pasifika ko te fautua sili tena ki te Malo e uiga mo tulafono mo faopoopoga e fakapitoa ki te fakaleiga o mea lei e maua ne tino Pasifika i loto i Aotearoa. E isi ne motou sokotakiga malosi mo komiuniti Pasifika i te atufenua katoa pela foki mo te iloa o malamalama i tino Pasifika, tuu, pela foki mo mea e taaua e isi ne olotou malosi ki palani mo tino, polokalame, pela foki mo te fesoasoani ki te faiga o ikuga e oko atu ki tino Pasifika Aotearoa.

Te Minisituli o Tino Pasifika e galue loa o sokotaki ki takitaki Pasifika, komiuniti, mo galuega fesoasoani ke maua a fakamatalaga. I te vaitaimi nei, fesoasoani e avanoa e auala i galuega fesoasoani konei:

South Seas Healthcare

- Fesoasoani Maua Fakavave mo Lofiaga – Fesoasoani ki te Olaga Lei
- South Seas Healthcare e fakagalue i Otago, i Aukilani ki Saute kae e avanoa o avatu a fesoasoani tau te olaga lei mo meakai i te taimi e iloa tena
- Telefoni ki te potukau a te South Seas i te **0800 31 13 31**
- <https://www.facebook.com/southseashealthcare/posts/pfbid0356qfDot8C64sCBhsRThZQaxthCwvL2FV6MAHg2y2gQ88VKyJet3XXgXazb8vUwhol>

Te ofisa o te Pacific Regional Coordination Hub (PaRCH)

- E avanoa o avatu a fesoasoani mo te tausiga o te olaga, koga nofo pela foki mo fesoasoani ki talavaiga
- Tino galue e faipati ki gana Pasifika
- E mafai o maua iei fesoasoani kae se fakasino me nofo mau koe me ikai
- E mafai ne koe o fesokotaki tonu ki te potukau tenei i te **0800 727 240**
- E tala mai te 8 i te taeao – 8 i te afiafi

Siaola Vahefonua Tonga Methodist Mission

Siaola e avanoa o avatu meakai mo se koga nofo ki tino kola e pokotia i te tupuga o lofiaga. Kafai e manako koe ki se fesoasoani, fakamolemole telefoni ki a latou i te telefoni se togi ko te 0800 SIAOLA (0800 742 652). Siaola Komiuniti Ofisa Fakatuatusi: 636 Great South Road, Ellerslie, Auckland.

Pasifika Futures Ltd

Pasifika Futures Ltd ko te Whānau Ora Commissioning Agency mo kaaiga Pasifika, kae fakaoko ana fesoasoani e auala i fakapotopotoga e galue fakatasi mo ia. Ka telefoni koe ki te 0800 ETURERE (0800 388 7373), te potukau a te Pasifika Futures ka mafai ne latou o sokotaki koe mo se tasi o olotou fakapotopotoga galue fakatasi ke avatu se fesoasoani fakavave.

Te Fono Feleoko Food Hub

0800 FONOU (0800 366 648)

Te Village Community Services Trust

021 845 535 (Alena)

[Sokotakiga mo manakoga ki meakai](#)

CIDANZ

Anthony: 027 303 1832

Sean: 027 310 3675

[Pepa fakafonu mo fesoasoani](#)

Te ofisa o te Pacific Regional Coordination Hub (PaRCH)

- E avanoa o avatu a fesoasoani mo te tausiga o te olaga, koga nofo pela foki mo fesoasoani ki talavaiga
- Tino galue e faipati ki gana Pasifika
- E mafai o maua iei fesoasoani kae se fakasino me nofo mau koe me ikai
- E mafai ne koe o fesokotaki tonu ki te potukau tenei i te **0800 727 240**
- E tala mai te 8 i te taeao – 8 i te afiafi

Kafai e manakogina ne koe se fesoasoani fakamolemole meli iti ki te contact@mpp.govt.nz io me fano ki te www.mpp.govt.nz

Fesoasoani mo Komiuniti o Tino Keseke

The Minisituli o Ethnic Communities ka tumau o avatu ki tua a fesokotakiga keseke ki tou komiuniti katoa o fakamatala iei a fesoasoani e avanoa ki a latou.

Te Minisituli o Ethnic Communities ka tumau foki te galue fakatasi mo matagaluega taaua ke fakamautinoa iei me i manakoga fakapitoa ne fakataunu mo komiuniti keseke pela mo manakoga tau te 'gana o fakaoko atu, koga nofo e taugatonu mo tuu, meakai, koga avanoa mo fai tapuakiga.

Fesoasoni mo Tino se Katoatoa te Malosi

Whaikaha – Minisituli o Tino Se Katoatoa Te Malosi ko oti ne fautua mai a mea konei:

- Kafai a koe ne pokotia totino, fakamolemole fesokotaki ki galuega fesoasoni mo mea tupu fakafuasei i te 111. Kafai e isi se faigataaga ki tau fakalogo io me ko tau faipati i te telefoni, taumafai ki te 111 TXT fesoasoni ke fesokotaki ki te Afi, Amipulanisi io me ko Pulisimani: <https://www.police.govt.nz/111-txt>
- Te mea muamua ke fai, fakamolemole fai ke iloa ne koe a fakamatalaga mo fautuaga fakamuli loa i te <https://www.facebook.com/aklrcdem/>
- Tino e se katoatoa te malosi pela foki mo kaaiga e mafai o fesokotaki ki te Whakarongorau Aotearoa, New Zealand Telehealth Services manafai e manakogina ne koe se fesoasoni i te 0800 111 213, Text 8988. Io me fakamaua ne koe i te New Zealand Relay Service i te www.nzrelay.co.nz
- A koga fakapitoa e tolu ki te Tausiga o Tino e mafai katoa o fakaoga nei. Tino e olo kiei kae e isi ne olotou kuli fesoasoni e tau o olo mo latou. Fakamolemole masaua a nisi mea taaua e mafai o manakogina ne koe, pela mo au mea tau komipiuta, vailakau talavai, gatu moko, pela foki mo kope a pepe.

Tino Mai Nisi Atufenua

Tino Mai Nisi Atufenua e manakogina se fesoasoni e tau o fesokotaki ki olotou Embassy io me ko olotou Ofisa Maluga.

Fakamatalaga o fesokotakiga e mafai o maua i te [Embassies | New Zealand Ministry of Foreign Affairs and Trade \(mfat.govt.nz\)](https://www.mfat.govt.nz/en/embassies/): <https://www.mfat.govt.nz/en/embassies/>

Tino ne tafao mai ki Niu Sila e tau o fesokotaki ki olotou kamupane inisualenisi o oloolo malaga manafai olotou faigamalaga ko fakasee.

Tausiga fakalei o manu

Au manu e ia koe te tiute o tausiga. E manakogina ke fakaaofia ne koe a latou i au palani manafai e isi se mea e tupu fakafuasei.

- Kafai e manakogina ke ave fakavave koe mai te koga ko pokotia, olo mo au manu – manafai e mafai ne koe o fai mo te saogalemu – io me ave ne koe ki se koga e malu kae saogalemu.
- Kafai e 'tau o tuku au manu ke nofo, fakamautinoa ke nofo i se koga e malu kae lei i loto io me i tua o tou fale.
- Kafai e isi ne au manu fagai (livestock) io me ne solofanua i malae e puigina kae tuu pili ki kogaa vai kola e lasi te mafai o lofia (alaaga vai foliki, vaitafe mo mea pena.), ave latou ki koga laukele maluga.

Mo fakamatalaga faopoopo, onono ki te **Minisituli o Primary Industries (MPI) pepa fakamatala:** Manu ne pokotia ne lofiaga – www.mpi.govt.nz/animals-in-emergencies

Fakalavelave ki tausiga o manu

Telefoni ki te Auckland CDEM i te **0800 22 22 00** o fakamau a mea e mafa i tou loto e uiga mo te tausiga o manu. **MPI** ka onono ki telefoni konei mo te tausiga fakalei o manu.

Galuega fesoasoani a tokita o manu

Kafai au manu e manakogina se fesoasoani a te tokita o manu, telefoni ki te tokita o manu i te fale talavai.

Manu Fagai i te Malae

Mo manakoga ki fesoasoani e uiga mo manu fagai uke, manu fagai e se uke io me ko meakai telefoni ki te **Federated Farmers** i te **0800 FARMING (0800 327 646)**